

**Громадська організація
«Львівська педагогічна спільнота»**

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ

**УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Нове та традиційне у дослідженнях
сучасних представників психологічних
та педагогічних наук»**

22–23 березня 2019 р.

ЧАСТИНА I

**Львів
2019**

УДК 159.9+37.01(063)

Н 72

Н 72 Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22–23 березня 2019 року). – Львів: ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2019. – Ч. 1. – 96 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01(063)

© Автори статей, 2019

© Львівська педагогічна спільнота, 2019

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Вавринів О. С. ЕМПАТІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ ПРЕДСТАВНИКІВ ДОПОМАГАЮЧИХ ПРОФЕСІЙ.....	6
Ільїна Ю. Ю., Гнатюк Д. О. ПРОЯВИ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОМУНІКАБЕЛЬНОСТІ В ПОВЕДІНЦІ ЮНАКІВ ТА ДІВЧАТ.....	9
Коробка Я. А. ВПЛИВ ПЕРШОГО ВРАЖЕННЯ НА СПРИЙМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС СПІЛКУВАННЯ.....	12
Нижник А. М., Затворнюк О. М. СУТНІСТЬ ЯВИЩА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЙОГО МІСЦЕ У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	15
Кутюшні К. П., Петрова О. Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ САМОТНОСТІ У РОБОТАХ ЗАРУБІЖНИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	19
Удильова К. В., Салюк М. А. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ В СУЧАСНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.....	22
Хруць О. В. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МУЗИКАНТІВ-ПРОФЕСІОНАЛІВ ТА АМАТОРІВ.....	25

НАПРЯМ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ОСВІТІ (ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ВІКОВОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ІН.)

Гирнович Х. В. ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДСНС У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	31
Дзигиренко А. П. ЦІЛІ ТА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В УМОВАХ ЗВО.....	34
Варисіва І. В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В ГАЛУЗІ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В КОНТЕКСТІ НОВОЇ ПАРАДИГМИ ФАХОВОЇ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	37

Кочей Д. І. ФОРМУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ НАВИЧОК БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ НА ДОРОЗІ	41
Мищенко М. С., Вінярський В. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ	43
Пророк Н. В. ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНІ ЗАДАЧІ: ВПЛИВ НА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК	46
Скидан М. С. СПЕЦИФІКА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	50
Стефіна Н. В. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ВОКАЛЬНОГО СЛУХУ – ВАГОМОЇ СКЛАДОВОЇ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО АРТИСТА-ВОКАЛІСТА	54
Труш І. А. ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ ДО РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ	56
Чекстере О. Ю. МОТИВИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	60
Шостак І. І. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСМИСЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ СТУДЕНТАМИ-МАЙБУТНІМИ ЕКОНОМІСТАМИ У ПРОЦЕСІ ЧИТАННЯ ТЕКСТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ	63
Яремко Р. Я. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ РЯТУВАЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ	66
НАПРЯМ 3. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ	
Кифорак Р. В. УДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	70
НАПРЯМ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МІЖЕТНІЧНИХ І МІЖКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН	
Василенко О. М. ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ДІТЕЙ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬСЯ В ДИСТАНТНИХ СІМ'ЯХ	73

Яремко Р. Я.
викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ РЯТУВАЛЬНИКІВ В ПРОЦЕСІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Професійне становлення особистості неодмінно пов'язане з особливостями розвитку професійно важливих якостей природних задатків, фізичних можливостей та особливої схильності до виконання специфічних фахових завдань. Якість формування та рівень розвитку професійно важливих якостей (далі – ПВЯ) і визначають професійні можливості та успішність фахівця у професійній діяльності.

Особливо актуальною є проблема формування ПВЯ майбутніх фахівців у процесі психолого-педагогічної підготовки, що працюватимуть в особливих умовах, зокрема майбутніх рятувальників, професійна діяльність яких пов'язана з гасінням пожежі, ліквідацією наслідків техногенних аварій та стихійних лих, проведенні розвідки в умовах високої задимленості об'єкту, пошуку й евакуації людей із палаючих будівель здійсненні заходів щодо евакуації населення, матеріальних і культурних цінностей із зон надзвичайної ситуації. Діяльність у подібних умовах вимагає від фахівців аварійно-рятувальної служби не лише глибоких професійних знань, вироблених умінь, навичок та фізичної підготовки, а й сформованих професійно важливих якостей особистості, зокрема комунікативність, креативність, рішучість, готовність до ризику, стресостійкість, емпатійність, професійна мотивація, емоційна стійкість, самоконтроль.

Під професійними якістьми найчастіше розуміють пристосовані до певної професійної діяльності компоненти цілісної особистості, що формуються на основі природно заданих біопсихічних властивостей під дією зовнішніх впливів і власної активності суб'єкта. ПВЯ відображають певні професійно значущі ознаки або параметри, за якими оцінюють ефективність і надійність людської праці. У наукових джерелах ПВЯ визначають як: індивідуально-особистісні і соціально-психологічні особливості людини, які в комплексі забезпечують успішність її роботи на певній посаді; певні динамічні риси особистості (які виражаються рівнем відповідних психічних та психомоторних

процесів), а також фізичні якості, що відповідають вимогам професії людини й сприяють успішному оволодінню професією.

Особливості розвитку окремих якостей особистості розкрито у працях І. Богданової, З. Курлянд, К. Левітана, О. Пехоти, В. Симонова та інших. Проблеми формування ПВЯ присвячені роботи І. Зязюна, Н. Кузьміної, А. Маркової, В. Сластьоніна, О. Щербакова, В. Марищука Н. Алішева, А. Єгорова, Н. Реброва Л. Цілінко та ін.

Вітчизняні науковці М. Коваль, М. Козяр та М. Варій зазначають, що сучасна морально-психологічна підготовка військ, в першу чергу полягає в цілеспрямованому розвитку та формуванні специфічних морально-психологічних якостей особистості, а саме: стійкість, активність, надійність, витривалість, які забезпечують відмінне виконання військовослужбовцями завдань поставлених командуванням, що є важливим у складних умовах сучасної війни [1].

Як свідчить аналіз психолого-педагогічної літератури, дослідження природи ПВЯ фахівців, діяльність яких відбувається в особливих і екстремальних умовах, проведені Г. Грибенюк, М. Корольчук, В. Крайнюк, С. Миронець, О. Охременко, О. Сафін, О. Собченко та ін., були спрямовані, в основному, на визначення рівня їх розвитку, проте питання їх формування в майбутніх рятувальників у процесі професійної підготовки вивчені недостатньо.

О.П. Євсюков до професійно важливих якостей рятувальників відносить високий рівень інтелекту, помірну незалежність, високий рівень усвідомлення власних вчинків, вимогливість до себе та оточуючих, ділову спрямованість, сформовану емоційну стійкість, розвинені комунікативні навички, настійливість, енергійність і активність, високий рівень мотивації, службово-професійну спрямованість, упевненість у собі, розвинене почуття обов'язку, соціальну відповідальність, чуйність, практичність, домінантність в міжособистісних відносинах, рішучість, мужність, високий самоконтроль поведінки, соціальну активність, емоційну зрілість, сумлінність і відповідальне ставлення до виконання своїх обов'язків, здатність до високої мобілізації в екстремальних ситуаціях, здатність застосувати інтелектуальний потенціал, знання, уміння й навички в екстремальних ситуаціях [3, с. 90].

Досліджуючи процес формування ПВЯ газодимозахисника-рятувальника, В.П. Бут поєднує ПВЯ в групи (блоки) й визначає набір блоків професійно значущих якостей притаманних офіцеру газодимозахиснику-рятувальнику: мисленневий, управлінський, мотиваційний, емоційно-вольовий, мнемічний, атенційний та фізичний [2].

Аналіз наукової літератури показує, що будь-яка професійна діяльність реалізується на базі системи професійно важливих якостей. Одночасно слід підкреслити, що вимоги до якості професійної освіти рятувальників постійно зростають, ефективність професійної діяльності рятувальників залежить як від генетично обумовлених властивостей особистості, так і від професійно важливих якостей, знань, умінь і навичок, придбаних у процесі навчання і діяльності. Адже саме від професійно значущих якостей рятувальників і від успішності їх роботи залежить кількість притонених життів і розмір сукупного збитку від аварій і катастроф.

В.А. Шубнякова професійно важливі якості і властивості рятувальників розподіляє на три групи: фізичні, психічні і діяльнісно-практичні. Перша група якостей залежить від рівня здоров'я майбутнього спеціаліста та його загальної фізичної підготовки. Друга група включає в себе когнітивні і емоційно-вольові якості та здібності особистості. Вони визначаються особливостями розвитку і типом нервової системи людини, рівнем її освіти та виховання, соціальним середовищем. До діяльнісно-практичних якостей відноситься рівень володіння фаховими професійними вміннями та навичками (спритність, швидкість), його професійна компетентність [4].

Психолого-педагогічна підготовка відіграє важливу роль у поліпшенні якості освіти особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій через професіоналізацію діяльності. Варіативність змісту психолого-педагогічної підготовки потребам курсантів сприяє підвищенню активності і самостійності курсантів, позитивній мотивації вивчення психолого-педагогічних дисциплін, що зумовлює позитивні зміни у майбутній професійній діяльності.

У більшості наукових праць з даної проблематики детально описуються екстремальні ситуації, зміст правових документів, технічні засоби безпеки, проблеми безпечного середовища та умов праці, організаційні заходи під час надзвичайних та аварійних ситуацій, а також ліквідації їхніх наслідків. Проте людина, яка є головною дійовою особою в екстремальних ситуаціях, відсунута в них на периферію й ніби знаходиться осторонь. Звідси доцільно зробити висновок, що практичного працівника цікавить саме цілісна підготовка до діяльності, безпеки та виживання в екстремальних ситуаціях.

Саме тому, особливо актуальною є проблема формування ПВЯ в процесі психолого-педагогічної підготовки майбутніх рятувальників, професійна діяльність яких буде пов'язана з гасінням пожежі, ліквідацією наслідків техногенних аварій та стихійних лих, проведенні розвідки в умовах високої загазованості, пошуку й евакуації людей із палаючих будівель. Діяльність у подібних умовах вимагає від фахівців аварійно-рятувальної служби не лише

глибоких професійних знань, вироблених умінь, навичок та фізичної підготовки, а й сформованих професійно важливих якостей особистості, зокрема комунікативність, креативність, рішучість, готовність до ризику, стресостійкість, емпатійність, професійна мотивація, емоційна стійкість, самоконтроль.

Список літератури:

1. Варій М.Й., Козяр М.М., Коваль М.С. Військова психологія і педагогіка: Посібник/ За заг. ред. М.Й. Варія. – Львів: Вид-во «Сполом», 2003. – 624 с.
2. Бут В.П. Формування професійно важливих якостей газодимозахисників-рятувальників МНС України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.09 «Психологія діяльності в особливих умовах» / В.П. Бут. – Київ, 2008. – 20 с.
3. Евсюков О.П. Психологічне прогнозування професійної надійності фахівців аварійно-рятувальних підрозділів МНС України : дис. кандидата пед. наук : 19.00.09 / Евсюков Олександр Петрович. – Харків, 2007. – С. 90.
4. Шубнякова В.А. Организационно-педагогические условия профессиональной подготовки специалистов аварийно-спасательных служб МЧС в учреждениях среднего профессионального образования : дис. кандидата пед. наук : 13.00.08 / Шубнякова Виктория Аркадьевна. – Санкт-Петербург, 2010. – С. 49.